

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXVI. An potus per arteriam descendat

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

breuior, tum longior arteria fieret: ut formandæ vocis necessitas postulabat.

Tunica.

Duplici demum conuectitur tunica: exteriori vna, quæ tenuior est à succingente suppeditata altera interior paulo crassior, ab ore, lingua, palatoque deducta; nè facile à cerebri deflectionibus pateretur, moderatèque sicca, ut vox magis esset sonora. Nimio namque humore hebetatur & obraucefcit; & siccitate maior acuta nimis & clangosa efficitur.

Larynx.

Cæterum arteriæ huius caput lingue radici proximè *λάρυγξ* vocatur per quam primum ingreditur aër, præcipuèque formandæ vocis instrumentum existit. Tribus constat cartilaginibus. Quæ exterior apparet, omnium maxima est; quàm à scuti à fabre facti & in medio quidem prominentis, lateribus verò ad posteriora extorsum deducti figura *θυρεοειδῆ* seu *θυροειδῆ*, hoc est, scutiformem vocant. Altera interior innominata creditur sed ab anuli orbis vè forma anularis aut si maui orbicularis dici potest. Hæc minor est: tumque apertam arteriam tenet, tum cæterarum cartilagineum ac totius laryngis basis existit. Posteriori tamen sede, qua etiam cartilagineum tertiam fulcipit *ἀρβύρα* & *ἀρβύρα* dictam, quod vasculi figuram referat, quo mauius aquam infundimus, latior est. Duabus cartilaginibus coagmentatur: quam ob causam quatuor aliqui cartilagineas memorant.

Laryngis musculi.

His ad formandam vocem eleuandis ac deprimendis, dilatandis & contrahendis musculi plures fuere appoliti. Bini enim à superiore & interiore sterni regione orti scutiformis partem inferiorem petunt, eamque deorsum trahunt. Toridem ab extremitatibus ossis, quod ad linguæ radicem residet, & ob formam litteræ *ο* *ὀστέ* & *ὀστέ* dicitur profecti sursum, eleuant. Præter hos intra ipsas cartilagineas perexigui decem aut duodecim numerantur, qui laryngis proprii vocantur, cartilagineisque tum vicissim connectunt, tum dilatant & contrahunt. Omnes à recurrente accipiunt neruulos: & ideò recurrente intercepto aut secto sine voce illicò redditur animal, quod laryngis musculi priuentur motu. Ad sunt & duo musculi ab extremis lateribus scutiformis ad œsophagi posteriora pertinentes: quos qui inter laryngis musculos numerarunt, ut eam ad posteriora trahant; non animaduertunt illos ad œsophagum potius, quàm ad laryngem pertinere. Primum siquidem mouens firmius esse oportet & validius eò, quod mouetur: propterea musculi mouentes ossibus ferè inseruntur: larynxque cartilaginea firmior multò est, quàm membraneus œsophagus: quare larynx potius ad se trahet œsophagum, quàm eòrâ laryngem œsophagus. Trahit autem larynx & ad se comprimit œsophagum, ut ciborum deglutionem viuet promoueatque.

Cibiglossis.

Laryngis cauitates.

Porro in interiori laryngis regione suprema vtriusque membrana cauitates qualdam & quasi cauernulas facit, quæ susceptum aërem collidentes frangentesque præcipuum vocis simul cum epiglottide illiusque rimis instrumentum esse existimantur.

Epiglottis.

Superiorem namque laryngis partem atque introitum corpus aliud cartilagineum custodit, præclarum illius operculum: quod si quartam laryngis cartilagineam nominaueris, nihil morabor. A superiori & interiori scuti formis regione attollit sese gibbum, quâ palatum respicit; cauumque, quâ

laryngem; & suprema parte acutum. Hæderæ folio simile dixit in 4. libro de morbis Hippocrates. *ἐπιγλωττίς* passim ob lingue similitudinem appellatur. Eminent semper statque erectum, dum respiramus, ut aëri semper pateat aditus. At dum cibum aut potum deglutimus, tum ipso deglutionis ad posteriora motu, tum maximè alimenti pondere ita deprimitur, ut laryngis ostium claudatur; factoque ponte ad œsophagum, qui post arteriam asperam latet, deuoluantur cibus & potus descendantque ad ventr. Itaque interiori parte minus, quàm exteriori, durum est; multèque minus superiori, quàm inferiori; ut benignior ac suauior œsophagi contactus sit. An potus per arteriam descendat ca. 27. Quàm accuratè claudatur laryngis ostiù, inter veteres video disputatù. Plato siquidem in Timeo cibo tantum solido & sicco, non humido & fluido potui occludi; atq. illum quidem per œsophagum ad ventrem, hinc verò per arteriam ad pulmones descendere voluit. Quod pluribus quoque alijs placuisse in quæst. 1. lib. 7. conuualium Plutarchus & Macrobius lib. 7. sat. cap. 15. & Cælius Rodiginus cap. 52. lib. 1. 4. antiquarum lectionum significant. Sed & Hippocratis inter alios fuisse sententiam scripsit in contradictionibus Stoicis idem Plutarchus. Deceptus opinor libello de corde, qui nùm sit germanus Hippocratis, dubitatur.

Dicerem risu hanc excipiendam esse sententiam, nisi prohibuisset Galenus in 8. libro de Hippocratis & Platonis decretis, & tanti fecisset Hippocrates ut multis argumentis confutandam duxerit in 4. de morbis libro. Si enim pulmones caui non essent, sed corpore aliquo pleni, non respiraret homo, nec vocem ederet. Cibus siccus in ventre absque potus liquore non coqueretur. Medicamenta quoque potata ad pulmones descenderent; quæ tamen alium tum infernè tum supernè purgant. Esti in pulmones defluerent, tenerum nimium corpus exulcerarent, aut certè turbulento motu vehementer læderent: quippè vel sola ex capite defluens pituita breui tempore exulcerat. Qui vino replentur nigro, excrementa ijs existunt nigra: & si alium aut olidum quidpiam comedunt, vrinam eo odore reddunt. Si vel modicum quidpiam pituitæ in arteriam defluerit, multa & fortis oboritur tussis; quid si copiosus descenderet potus? Esti pueris lac ad pulmones tenderet, quo modo eos nutriet? Denique arteriæ ostium claudit epiglottis, superquam potius quæ ac cibus ad posteriorem meatum transeunt. Hæc Hippocratis argumenta fuere. Pauciora, sed non minus necessaria, Philosophus habet in cap. 3. lib. 9. de partibus animalium. Si quid, inquit, cibi aut potus in arteriam dilabitur, strangulationes, tormina, & tussis grauissima incitantur. Neque meatus vilis de pulmone ad ventrem pertinet, sicut ex ore ad gulam tendere cernimus. Quinetiam per vomitù vadè nam humor remeet incertù non est, Ad hæc humorem non continuò in vesicam, sed prius in ventrem, certum est. Excrementa enim alui tingi videntur fæce vini atrii. Vulnere etiam ventris sæpè hoc idem patefactum est.

Hæc tamen non videntur obitare, quo minus per epiglottidis rimas aliqua potius portiuncula in arteriam humectandam illabi queat. Nam & glandulæ ad laryngis latera posite propterea sunt, ut subditas illas partes humore suo irrigent.

Contentis

Consentis Hippocrates aut quisquis fuit auctor libelli de corde. Homo, inquit, multo maximam partem in ventrem bibit. Bibit autem & in guttur: minus verò & quantum latere possit per rham illapsam. Hocque vitur argumento: quòd si aquam colore caruleo aut rubrica temperatam fictenti valde bibendam dederis; deinde dum bibit, ipsius guttur refecet hoc colore tinctum reperies. Consentit & Galenus, ita Platonis sententiam interpretens. Si enim potio affatim & multa in arteriam illabatur, liberamque respirationem impediat, tussim nimirum excitat; Si verò tam pauca per anteriorem defluat tunicam, ut nullum faciat sensum irrorat, & humectat arteriam, nihil lequitur.

DE COLLO.

CAPVT. XXVII.

Colla
visus.

Vm arteria libet etiam de collo dicere, quòd propter arterie conseruationem, non vt caput sustentet ac portet, vt quispiam fortasse crederit, extructum est; & ideò in arteria potius ac thoracis, quam in capitis dissectionem considerandum est. Etsi enim in 3. lib. de partibus cap. 3. propter guttur & vocatum œsophagum scripserit Aristoteles fuisse conditum: primarium tamen naturæ scopum fuisse guttur atque arteriam, secundarium œsophagum: duplici ostendit argumento. Altero, quòd quæ animalia pulmonibus carent, vt pisces, ea collo item carent: & quoniam collum non habent, sed thoraci atq. alimenti loco statim caput coniungitur; fit vt manifestum quoque œsophagum illum non habeant, qui videntur in illis, que pulmonibus & collo prædita sunt. Altero, quòd venter alimenti locus potest ori esse continuus, pulmones non possunt: sed aliquem quasi tractum ad esse oportet, quo spiritus tum ab ore ad pulmones trahatur, tum à pulmonibus rursum ad os effluat. Quoniam verò respirationis hoc instrumentum longitudinem habet, in hoc respirantium animalium genere œsophagum quoque inter os & ventrem apponi oportuit: quemadmodum & cætera omnia, quæ aut supernè deorsum, aut infernè sursum feruntur. Sic animalia, quæ alimentum sibi ex terra conquerere debent, longius collum & cruribus æquale habent. Homo tantum, quantum aspera arteria vsus postulat.

Pulmones
ori conti-
nuos esse
non posse.Colla par-
tes.

Constat autem collum tum anterioribus tum posterioribus partibus. Anteriores sunt larynx & arteria, laryngis muscoli os hyoides eiusq. muscoli, vigulares venæ, carotides arteriæ, illique coniunctus nervus sexti paris cum recurrente, glandula, œsophagus, & capitis collicque muscoli aliquot. Posteriores vero, quæ communi ceruicis nomine continentur, vertebræ septem cum spinali medulla, musculique caput & cellum extendentes, & alij scapularum quidam; in quibus immorandum non est.

DE PVLMONIBVS.

CAPVT XXVIII.

Speram arteriam verè scripsit. Philosophus: in tex. 89. lib. 2. de anima, propter pulmones fuisse factum. Hęc namque ad pulmones integra ducitur, vt rotum in eos susceptum infundat aërem. Ibi vero in plurimos ramos discissa omnes eorum permeat partes, atque ad omnes deducit aërem. Itaque arteriæ alligati ac suspensi pendunt in thorace pulmones. Alligantur & spinæ: quod in homine præsertim erectæ figuræ animali, cæterisque item cum eriguntur, dilaberentur simul cum corde in diaphragma, ac in pectus dum in terram procumbunt; prohibereturque respirationis; nisi ex superioribus ac posterioribus partibus penderent firmiter. Anterior vero atque inferior pars libera est, vt liberè attolli omnique ex parte amplecti frigidòque aëre suscepto refrigerare cor possent. Adde- ret Auicenna, spinæ alligatos fuisse, vt cor tueretur, nè in illius vertebras incurrens læderetur. Propterea enim culcitram cordis appellat. Verùm hoc in anteriori parte non minùs erat necessarium: cum præsertim ad pectus inclinet cordis mucro, atque ad illud compressum moueatur.

Pulmones
sunt.Disi-
p-
-

Figura.

Intersepiente membrana solum cor intercipiente bifariam quasi diuiduntur, thoracisque cauitatem, vtràmque occupant, dum suscepto aëre atolluntur. Figura iccori planè respondet: bouis vngulam diceret. Vt enim ventri iecur, sic pulmones incumbunt cordi: sed alio atque alio, imò & opposito sine: illud, vt calefiat, hi, vt refrigerent. Vtrumque membrum superiori parte gibbosum est: siue quòd à continenti loco ita formentur: siue quòd vndeque ad contenti membri complexum declinent. Ità inferiori parte cauum vtrùmque existit.

Lobi.

Huc etiam spectant lobi, in quos discissos pulmones cernimus: tum vt facilior & expeditior esset motus: tum vt omni ex parte cor amplexarentur. Sunt qui lobos hosce alas appellent, quòd alarum imitatione dilatentur, explicentur, & colligantur. Eadem metaphora pinnae quoque dicuntur. Plures in bestijs, quam in homine, numerantur lobi: quòd erectam homo figuram habeat, bestia terram spectent: & in plures item bestiarum iecur diuiditur. Quippè in omnibus, quantum fieri potest, similis sibi semper natura est.

Natura
vbiq. est
similis.

Tunica.

Nam pertenui quoque vtrùmque viscus tunica regitur: quòd pulmonibus sanè perbellè accidit; tum ne grauiores reddant atque ad motum difficiliore; tum quia tota quoque illorum substantia tenuis est, leuis, rata, spongia que similis; vt & aëri tota sit peruia, & aërem multum suscipiat, & atollatur facillè ac deprimatur. Quòd si nulla obducta fuisset tunica, peruijs pulmones aërem non continentes eleuati nunquam fuissent. Iecur crassum, pulmones spumolum sanguinem concretum dixeris. Ea pulmonum tunica aut ab intersepiente, nascitur, aut à vasis illos subeuntibus: superior pars ab aspera arteria, inferior ab arteriali vena arteriaque venali, quib⁹ & cordi cōnectuntur pulmones.